

UDK 78:929 Parma

Darja Frelih
Ljubljana

VIKTOR PARMA - RAZISKOVALNA IZHODIŠČA

Pričujoči prispevek je nastal kot rezultat zbiranja gradiva o slovenskem skladatelju Viktorju Parmi za širše zastavljeno nalogo, ki ima namen podrobneje raziskati njegov operni opus.¹ Strukturo prispevka je določila sama narava gradiva in ga sestavljajo naslednja poglavja:

- a) Biografija (poskus scenarija) z bibliografijo
- b) Seznam del Viktorja Parme
- c) Kronološki pregled izvedb oper in operet z bibliografijo
- d) Seznam posnetkov.

Biografija kaže, da je Parma izjemno zanimiva osebnost, ki je bila prisiljena svoj osnovni in naravni poklic glasbenika združevati z zanj nujno, a neprivlačno službo pravniško izobraženega policijskega uradnika. Uspeh na operni sceni (popularnost njegovih del, zlasti opere Ksenija in operete Caričine amazonke), privrženost opereti in salonski glasbi, pestrost delovanja po slovenskih mestih in podeželju ter njegove pozitivne osebnostne lastnosti vzbujajo predstavo o svojevrstnem glasbeniku in vlogi njegove glasbe v svojem času in kar "kličejo" po filmski upodobitvi njegove življenjske zgodbe.

Seznam Parmovih del² je orientacijske narave, saj bi bilo treba notno gradivo v zapuščini³ natančno strokovno popisati oz. sestaviti bibliografijo del. Šele podrobno ukvarjanje z notnim gradivom bi namreč pomagalo razjasniti, ali so posamezne skladbe originalno napisane bodisi za klavir oz. določeno drugo zasedbo ali so klavirski izveček oz. priredba. Hkrati bi bilo le tako mogoče ugotoviti, ali je orkestrski material za posamezne skladbe popoln, kolikšno je število prepisov ipd.

Ob relativno številnih izvedbah Parmovih odrskih del (popis ni in ne more biti popoln) in ob relativno skromni beri zvočnih zapisov se na novo zastavlja vprašanje, ali sta bila komponistova vloga v razvoju slovenske gledališke glasbe in njegov pomen v zgodovini

1 Doslej dosegljiva literatura: J. Sivec, *Opera skozi stoletja*. Ljubljana 1976. - J. Sivec: *Dvesto let slovenske opere*. Ljubljana 1981. Doslej najobsežnejše delo o Parmi je diplomska naloga C. Mihelič: *Viktor Parma, življenje in osebnost* (Maribor 1967; hrani Oddelek za muzikologijo FF v Ljubljani), ki pa se z analizo del natančneje ne ukvarja.

2 Seznam je povzetek treh Spiskov notnega gradiva, ki jih je sestavil Parmov sin Bruno v Mariboru v letih 1930 oz. 1933 (Hrani Glasbena zbirka NUK, Ljubljana).

3 Ob tej priliki se lepo zahvaljujem obema vnukinjama komponista, g. Kseniji Parma in g. Luciji Parma-Ivančič, ki sta prijazno omogočili pregled skladateljeve zapuščine. Po njunem pripovedovanju se je le-ta selila iz Maribora v Ljubljano, v hišo Pavšinovih na Wolfovi 6, kjer je bila doma skladateljeva žena Pavla in kjer je nato živel sin Bruno z družino. Ob povojni nacionalizaciji hiše (kjer je bila prodajalna stekla), je bila večina slikovnega gradiva in korespondance uničena. Vdova skladateljevega sina, g. Lia Parma, je zaupala skladateljevo zapuščino g. L. Engelmanu (hranjeno v arhivih Radia Ljubljana). Z njenim dovoljenjem je l. 1972 na pobudo tednjega ravnatelja, g. J. Dolarja del zapuščine (23 enot) prevzela NUK, preostalo gradivo pa so po njeni smrti in ob preurejanju Radijskih arhivov prepeljali v stanovanje skladateljeve vnukinje Ksenije.

slovenske glasbe doslej primerno interpretirana in ovrednotena. Odgovor na to bo morda lahko dal analitični in primerjalni študij partitur s sodobnimi metodami sistematizirane muzikologije, kar je nedvomno ena od temeljnih nalog v zvezi z raziskovanjem tega avtorja.

a) Biografija

1858

TRST: Rojen 20. februarja kot Viktor Marko Anton.

1862-66

Družina živi v Trstu in Benetkah. V Benetkah (verjetno) začetek osnovnega šolanja.

1866-70

ZADAR: Nadaljuje osnovno šolo. Vpiše 1. razred gimnazije, ki jo nato verjetno (v Zadru ali v Novem mestu) tri leta študira privatno.

Dobi prvi pouk iz violine (verjetno tudi iz klavirja). Kot dijak že sodeluje pri orkestralnih koncertih ter tri leta igra violino in čelo pri opernih predstavah.

1868-70

METLIKA: Iz ZADRA hodi na počitnice k teti Alojziji. (12-13-leten deček je nekoliko manjše rasti, z značilnimi črnimi, zelo gostimi in močno kodrastimi lasmi. Otroci mu pravijo "Jagnjiček" in ga kličejo Viki).

Igra skladbe za violino in klavir, skupaj z nemško graščakinjo.

1870

NOVO MESTO: Vpisan je v 3. razred gimnazije. Dobro govori italijansko, nemško, nekoliko hrvaško, toda "pade" iz slovenščine.

13-leten ustanovi dijaški orkester, ki ga sam vodi. Nastopa na prireditvah Čitalnice kot solist na violini.

1871-74

ZADAR: Konča 4., 5. in 6. razred gimnazije.

1872

Napiše prvo skladbo Illusions-quadrille za klavir.

1874

TRIDENT: Oče je sem premeščen 1873. Pride za njim in tu konča 7. in 8. razred.

Ustanovi instrumentalni ansambel, ga vodi in zanj sklada "vedre komade".

1876

TRIDENT: Opravi zrelostni izpit. Razen iz italijanskega in nemškega jezika ter verouka nima nobene "boljše" ocene.

Večino časa posveča glasbi.

1876-81

DUNAJ: Študira pravo. Preživlja se s poučevanjem violine in klavirja.

Obiskuje Brucknerjeva teoretična predavanja, v knjižnici študira operne parti-

1876

CELOVEC: Sem prihaja na počitnice k očetu, ki je ponovno službeno premeščen. Intenzivno se druží s Slovenci.

1877

1878

1879

(21-leten popolnoma osivi).
LJUBLJANA: Družina se spet preseli; sem hodi na počitnice. Mlajši sorodnik ga seznanja s slovenskim ljudskimi pesmimi.

1881

DUNAJ: Konča študij prava.
TRST: Osem mesecev je praktikant pri policijski direkciji.

1882

LJUBLJANA: Dobi mesto praktikanta pri okrajnem glavarstvu Ljubljana-okolica.

1883

Potem ko se ravno dobro vživi v vrste narodno naprednega meščanstva, ga premestijo v KOČEVJE, kar zanj pomeni začetek romanja po slovenskem podežlju.

1885

KOČEVJE: Prispe januarja, po šestih tednih je že premeščen v KRANJ.

1886

KRANJ: Januarja zaprosi za službo na Reki, ki je ne dobi, pač pa je februarja premeščen v KRŠKO.

ture, obiskuje operne in operetne predstave.

Napiše koračnico Duh slovenski (predhodne skladbe imajo nemške in italijanske naslove).

Napiše trideset vedrih "komadov" (koračnic, polk, valčkov, kvadril) za klavir oz. violino in klavir.

Piše polke, valčke, Divertissement brillant za violino in klavir.

Slovenske ljudske pesmi uporablja v potpunosti; ne pogloblja se vanje, pač pa jih prikroji po svoje. Piše opereto Princ Lizika (pri libretu mu pomaga oče); odlomke pozneje uporabi v Amazonkah.

Sodeluje v komornih ansamblih Čitalnice in nastopa na Besedi.

Pri Glasbeni matici izide prvo samostojno tiskano delo Jour fixe, koračnica za klavir; pri Giontiniju pa Pesnij venec za klavir op. 10.

Napiše hitro polko Vse rešeno in jo izvede maja na koncertu novoustanovljenega salonskega orkestra v kranjski Čitalnici.

Septembra gostuje s svojim "bivšim" kranjskim Glasbenim klubom v Krškem. Tu decembra ustanovi Godbeni klub z godalnim orkestrom; na koncertu za Silvestrovo predstavi venčke slovenskih ljudskih pesmi za orkester. S klubom gostuje v Sevnici, Brežicah in Šentjurju.

1887

Avgusta kazensko premeščen iz KRŠKEGA v KRANJ.

1888

Postane stalni vladni koncipist. Novembra je premeščen iz KRANJA v KOČEVJE.

1890

Junija postane okrajni komisar. Novembra je prestavljen iz KOČEVJA v LITIJO.

1891

LITIJA: "Izkoristi" bližino LJUBLJANE: Avgusta se tu poroči s Pavlo Pavšin.

1892

1893

Avgusta prosi za mesto policijskega komisarja v Trstu, a ga ne dobi. Zatem je premeščen v POSTOJNO.

1894

1895

Novembra je premeščen iz POSTOJNE v LOGATEC.

1896

1897

Med službovanjem v LOGATCU je za krajši čas premeščen v LITIJO. Napreduje v višjega komisarja.

Napiše četvorko "Triglav".

(v 55. zvezku Slovenske Talije izide libreto Antona Funtka Teharski plemiči).

Po poroki potuje na Dunaj, kjer sliši Mascagnijevo Cavallerio rusticano. (V Ljubljani ima moški zbor Glasbene matice svoj prvi koncert.)

Napiše valčka po slovenskih napevih Bela Ljubljana in Pozdrav Gorenjski. (Jeseni je otvoritev novega slovenskega deželnega gledališča; uprizorijo Teharske plemiče Benjamina Ipavca.)

Dokonča opero Urh, grof celjski.

Opero Urh, grof celjski prvič uprizorijo v Ljubljani. (Na prošnjo gledališča deželnemu predsedniku, da bi avtor smel dirigirati eno od ponovitev predstav, je dobil dovoljenje - pod pogojem, da plakati ne navajajo njegovega uradnega položaja ter da se po predstavi ne pojavi na odru; slednjega ni bilo moč preprečiti.)

Avgusta Slovenski narod poroča o dokončani operi Ksenija. Oktobra Dramatično društvo izvede 3. dejanje iz opere Urh, grof celjski ob otvoritvi Narodnega doma v Ljubljani. Za to priliko napiše polko-mazurko Pod svojo streho.

Ksenija je prvič izvedena v Ljubljani, nato v Zagrebu. Popularni Intermezzo iz Ksenije objavi Vienac v Zagrebu in založnik Berte v Leipzigu. Ob 25-letnici Glasbene matice

1898

Iz LOGATCA se seli v KAMNIK. Dobi osemndnevni dopust, da lahko prisostvuje zadnjim vajam in prvim uprizoritvam v Zagrebu. Kot višji komisar v Kamniku zaman prosi za mesto okrajnega glavarja v Kranju.

1900

Postane vodja glavarstva v ČRNOMLJU.

1901

ČRNOMELJ: Po dvajsetih letih službovanja postane okrajni glavar.

1902

1903

1904

1906

ČRNOMELJ: Zaproši za premestitev v Krško; med razlogi navaja, da ima dva otroka v višjih šolah in da je službeno mesto v Črnomlju že enajsto po vrsti. Prošnji ne ugodijo, pač pa ga premestijo v LITJO.

1907

1908

Kot okrajni glavar v Litiji zaproši za dopust, da bi mogel prejeti odlikovanje nemške vojvodinje Mecklenburg-Schwerin (zahvalo za usluge v času njenih ar-

ga izvaja orkester pod vodstvom Josipa Čerina.

Dokonča opero Stara pesem. Napiše glasbo k Rokovnjačem F. Govekarja; vanjo vključi marš Mladi vojaki (ki je še neizveden ležal v arhivu godbe 27. pešpolka in naj bi ga bil po skladateljevem naročilu kapelnik Benišek izpisal za glasove, zbor in orkester).

Staro pesem urpizorijo najprej v Zagrebu, nato v Ljubljani.

Dokonča opereto Amazonke.

V Ljubljani prvič izvedejo Amazonke in glasbo k ljudski igri Legionarji Frana Govekarja.

Amazonke izvedejo v Zagrebu, Plznu in v Pragi.

Dokonča opereto Nečak (Lukavi služnik).

Opereto Nečak prvič uprizorijo v Zagrebu in nato v Ljubljani. Pride do spora s piscem besedila F.E. Hirschem (ta je prodal Parmi libreto za 400 kron, ga poslal tudi na razpis Theatra an der Wien ter nato hotel preprečiti izvedbo v Zagrebu).

heoloških izkopavanj na Magdalenski gori in v okolici Litije).

1909

1910

1911

1912

Po šestih letih službovanja v LITJI prosi za mesto v deželni vladi oz. v okrajnem glavarstvu Ljubljana-okolica; med razlogi navaja, da je že 27 let in pol po raznih podeželskih službah in da ima dva otroka v višjih šolah. Prošnji ne ugodijo, pač pa v naslednjem letu dobi naziv vladnega deželnega svetnika.

1914

Kmalu po izbruhu 1. svetovne vojne ga aretirajo kot srbofila in ga odvedejo v ljubljanske zapore. Postopek proti njemu po osmih dneh ustavijo, uvedejo disciplinsko preiskavo in ga s 5% zmanjšanim dohodkom kazensko upokojijo.

1915

Nekaj časa še živi v LJUBLJANI. Septembra se preseli na DUNAJ.

1916

Na Dunaju živi v težkih gmotnih razmerah, zato prosi za reaktivizacijo, vendar ga zavrnejo.

1917

Praznovanje Parmove 50-letnice zabeležijo v časopisih. Dokonča opereto Venerin hram (zaradi cenzure imenovana Apolonov hram).

V Zagrebu krstno uprizorijo opereto Venerin hram.

Dokončano Prešernovo balado Povodni mož za soli, zbor in orkester posveti pevskeemu zboru Glasbene matice.

Povodni mož doživi velik uspeh na koncertu Glasbene matice v Unionski dvorani.

Narodna knjigarna v Ljubljani založi Parmovo Balkansko koračnico, ki je ob izvedbi v Deželnem gledališču navdušila poslušalce. Od dvornega maršalata črnogorskega kralja Nikole dobi zahvalno pismo za poslano koračnico; srbski minister za prosvetne in cerkvene zadeve posreduje za kabinet srbskega kralja naročilo za 50 primerkov koračnice kot darilo učencem, ki so se odlikovali v igri na instrumentu.

Na jubilejnim koncertu pevskega zbora Slavec Kvartet Kozina izvede Parmovo za štiriglasje prirejeno pesem Hej fantje, kje ste? na tekst R. Maistra (humorna, za izvajanje komplicirana skladba, ki je publiki še posebej ugajala).

Komponira balado Lepa Kumica za soli, zbor in orkester. Instrumentalne dele skladbe izvedejo združene godbe infanterijskih regimentov na dobrodelnem koncertu v Deželnem gledališču.

Postane namestnik predsednika novoustanovljenega dunajskega "Neodvisnega umetniškega združenja". Predsednik je pisatelj Richard Brauer, ki mu napiše besedilo za Zlatorog.

Začne komponirati opero Zlatorog.

1918

Ob Parmovi 60-letnici zagrebško gledališče na novo uprizori Amazonke. Komponist mu namerava dati v izvajanje tudi svoje novonastajajoče operno delo (kajti v ljubljanskem gledališču je tedaj še vedno kino), vendar pozneje do uprizoritve ne pride.

1919

Dokonča Zlatoroga.

1920

Z DUNAJA se preseli v PRAGERSKO (sin je tu nameščen pri železnici); nato ga povabijo v MARIBOR.

Prevzame mesto častnega kapelnika Opere v Mariboru. S tem dobi možnost izvajanja lastnih del.

1921

V Ljubljani prvič izvedejo Zlatoroga.

1922

Napiše balado Sveti Senan za soli, zbor in klavir.

1923

Ob 65-letnici rojstva in 40-letnici skladateljevega dela uprizorijo opero Urh, grof celjski. O njegovi popularnosti pričajo časopisi.

1924

25. decembra v mariborski bolnišnici podleže operaciji. Pokopljejo ga v Ljubljani, v grobnico rodbine Pavšin. Kot je želel, je godba najprej izvajala njegov Intermezzo, po pogrebu pa koračnico Mladi vojaki.

Do zadnjega sklada komično opero Pavliha, ki ostane nedokončana (pozneje jo dokonponira hrvaški skladatelj Ivo Muhvič).

Bibliografija člankov o Viktorju Parmi (splošno):

- Nove muzikalije. Ljubljanski zvon, 3/1883, 4, 268-269; 5, 345; 10, 663-667; 11, 727-729.
- F. Goestl: Gojitev opere in operete pri Slovencih. Ljubljanski zvon, 16/1896, 9, 543-548.
- A. Foerster: Nove skladbe. Ljubljanski zvon, 19/1899, I, 61.
- Viktor Parma. Slovan, I/1902-03, 5, 159-161.
- Ilustrovani narodni koledar, 13/1904, 77-80.
- Dom in svet, 19/1906, 18, 341; 20, 398.

(Ob 50-letnici V. Parme):

- Laibacher Zeitung, 20. 2. 1908.

(Ob 60-letnici):

- Slovenec, 46/1918, 42, 6.
- Slovenski narod, 51/1918, 41, 1.

- Zrnje, I/1920-21, 9, 67.
- H. Družovič: V. Parma kot glasbenik. Mariborski gledališki list, 1922-23, 22.
- (OB 65-letnici in 40-letnici umetniškega delovanja):
- Jutro, 4/1923, 52, 2.
- Tabor, 4/1923, 51, 3-4; 4-5; 5.
- Jugoslavenski muzičar, I/1923, 4, 4.
- Jutranje novosti, I/1923, 31, 2.
- Slovenski narod, 56/1923, 53, 2-3.
- Tabor, 4/1923, 31, 5.
- (Nekrolog):
- Der Morgen/1924, 550, 8.
- F. Goestl: Nekoliko spominov na Viktorja Parmo. Slovenski narod, 58/1925, I, 5.
- (Ob 70-letnici rojstva):
- Ilustrirani Slovenec, 4/1928, 8, 59.
- Obzor, 69/1928, 56, 2.
- Pevec, 8/1928, 11/12, 61-64.
- Prosvetni glasnik, 2/1928, 3, 33-38.
- Svijet, 3/1928, V/11, 230.
- Vestnik Prosvetnih zvez v Ljubljani in Mariboru, 10/1929, 1/2, 4-7.
- Življenje in svet, 1928, III/7, 214-215.
- Pančevac, 13/1931, 6, 2-3.
- (Ob 10-letnici smrti):
- Gledališki list Narodnega gledališča v Ljubljani-Opera, 1934-35, 7, 52-55.
- Jutranji list, 23/1934, 8227, 14.
- Jutro, 15/1934, 296, 15; 297, 3.
- Naš val, I/1934, 41, 4-5.
- Slovenec, 62/1934, 293, 4.
- Slovenski narod, 67/1934, 290, 6.
- Sokolič, 17/1935, 2, 61-63.
- Zbori, 10/1934, 6, 30.
- Življenje in svet, 8/1934, XVI/25, 514-516.
- Litija spominu skladatelja Parme. Slovenski narod, 68/1935, 91, 10.
- H. Družovič: Pomen V. Parme za razvoj slovenske opere. Kronika slovenskih mest, 3/1936, I, 14-16.
- Gledališki list Narodnega gledališča v Ljubljani - Opera, 1937-38, I, 5-6; 6-7.
- (OB 80-letnici rojstva):
- Slovenski narod, 71/1938, 40, 3.
- Slovenski skladatelji odrskih del. Gledališki koledarček 1941-42, 86-95.

- Gledališki list Državnega gledališča v Ljubljani. Opera, 1944-45, 8, 67-72.
(Ob odkritju kipov zaslužnim mariborskim gledališkim umetnikom):
- Nova obzorja, II/1949, 12, 533-534.
- Vestnik mariborskega okrožja, V/1949 (4.X.), 257.
- (Ob 100-letnici rojstva):
- Gledališki list, Maribor, XII/1957-58, 11, 234-236.
- (Ob 50-letnici smrti):
- Večer, 30/1974 (25.XII.), 298, 6.
- B. Podkrajšek: 75 let Parmovih Mladih vojakov. Večer, 31/1975 (18.IV.), 91, 12.
(Ob 120-letnici rojstva):
- D. Gorišek: Viktor Parma in Maribor. Večer, 34/1978 (21.2.), 42, 6; (22.2.), 43, 6; (23.2.), 44, 4.
- (Ob 60-letnici smrti):
- Večer, 39/1984, (25.XII.), 299, 6.
- Gledališki list, Maribor - Opera in balet, 38/1983-84, 1, 6-7.
Prim. še: C. Mihelič: Viktor Parma, življenje in osebnost. Diplomsko naloga 1967.
(Hrani Oddelek za muzikologijo FF v Ljubljani.)

b) Seznam del Viktorja Parme

OPERE:

- Urh, grof celjski. Opera v treh dejanjih. (Anton Funtek). 1894.
- Ksenija. Opera v enem dejanju. (Fran Goestl - Anton Funtek). 1896.
- Stara pesem. Dramatična romanca v treh slikah in edem dejanju. (Guido Menasci po Heinejevi pesmi Das Alte Lied). 1897.
- Zlatorog. Opera v treh dejanjih s predigro. (Richard Brauer). 1919.
- Pavliha. Komična opera v treh dejanjih. (Vinko Rožanski). 1924.

OPERETE:

- Caričine amazonke. (Amazonke). Opereta v treh dejanjih. (A.D. Borum). 1902.
- Nečak. (Lukavi služnik; Der Stammhalter). Opereta v treh dejanjih. (Friedrich Hirsch). 1906.
- Venerin hram. (Apolonov hram; Der Venustempel). Opereta v treh dejanjih. (B. Lwowsky & F. Felden). 1908.
- Zaročnik v škripcih. Opereta v treh dejanjih. (Arnošt Grund). 1917.

GLASBA ZA GLEDALIŠČE:

- Rokovnjači. Ljudska igra. (Fran Govekar). Uvertura; Bojčev kuplet; Pesem - Zora vstaja; Samospev in zbor - Cvetočih deklic prsa bela; Koračnica - Mladi vojaki; Napitnica - Oj zlata vinska kapljica. 1897.

- Legionarji. Ljudska igra. (Fran Govekar). Pesem - Zapoj mi ptičica glasno; Moški zbor - V petju oglasimo...; Kuplet; Samospev z moškim zborom - Romanca; Koračnica - Skoz vas. 1903.
- Magočni prstan. Narodna pravljica s petjem in godbo. (Fran Milčinski). Vilinski melodram; Melodram o vsakdanjem kruhku; Kuža - Muca kuplet; Dež cekinov; Vojaška koračnica; Himna; Ples odelisk; Končna godba. 1923.

VOKALNO-INSTRUMENTALNA DELA:

- Povodni mož. Balada za soliste, zbor in orkester. 1910.
- Lepa kumica. Balada za soliste, zbor in orkester.
- Sveti Senan. Balada za sopran, bariton, moški zbor in klavir. 1922.

INSTRUMENTALNA DELA:

- Pesnij venec, potpuri slovenskih pesem, 1883.
- Milica polka, 1883.
- Slavnostna simfonična koračnica, 1884.
- Spomin na Kranj, četvorka, 1885.
- Triglav, četvorka, 1888.
- Pozdrav Gorenjskej, valček po slovenskih napevih, 1892.
- Bela Ljubljana, valček po slovenskih napevih, 1892.
- Pod svojo streho, polka mazurka, 1896.
- Ex Galopp, 1897.
- Frou-frou, polka pizzicato, 1897.
- Triglavske rože, valček po slovenskih napevih, 1900.
- Slovanske cvetke, potpuri slovanskih pesem, 1900.
- Ne udajmo se, koračnica, 1903.
- Straža ob Savi, koračnica, 1912.
- Balkanska koračnica, 1912.
- Rosita bolero, španski ples, 1913.
- V medenih tednih, koncertna polka, 1914.
- Veseli pastir, valček, 1920.
- Naši fantje, koračnica, 1922.
- Jadranska straža, koračnica, 1924.

GODALNI KVARTET:

- Godalni kvartet v A-duru, 1922.

VOKALNA DELA:

- Hajd na ples, polka za ženski zbor s klavirjem (E. Lahajner), 1889.
- Svarilo, ženski zbor s klavirjem (S. Gregorčič), 1891.
- Čolničku, mešani zbor (S. Gregorčič), 1900.
- Projekt, tenor s klavirjem (S. Gregorčič), 1906.

- Poslednja noč, tenor ali sopran s klavirjem (A. Aškerc), 1906.
- Zdravica, napitnice za petje in klavir: To sladko, zlato vince (J.N. Resman); Sezidal sem si vinski hram (V. Kurnik); Oj zlata vinska kaplja ti (T. Doksov); Slovenc Slovenca vabi (A. Slomšek); Povsod me poznajo (belokranjska), 1911.
- Na dopust, koračnica za moški zbor in orkester (J. Stritar), 1913.
- Hej, fantje, kje ste? moški zbor (R. Maister), 1914.
- Veseli pastir, valček za moški zbor in orkester (S. Gregorčič), 1920.

V tisku so izšli še številni potpuriji, fantazije, koračnice, valčki ipd. kot klavirski izvlečki oz. priredbe za veliki ali salonski orkester skoraj vseh popularnih točk gledaliških del in koncertnih skladb.

c) Kronološki pregled izvedb oper in operet z bibliografijo⁴

Leto	Ljubljana	Maribor	Trst	Zagreb ⁵
1895	Urh, grof celjski 1. izv. 15. feb. (5) ⁶ rež.: J. Nolli dir.: F. Gerbič - Slovanski svet, 8/1895, 9, 80. - Slovenec, 23/1895, 58, 3.			
1897	Ksenija 1. izv. 5. jan. (11) rež.: J. Nolli dir.: H. Benišek - Edinost, 22/1897, 4 (jutr. izd.). - Laibacher Zeitung, 116/1897, 5, 37-38. - Ljubljanski zvon, 17/1897, 2, 124-128. - Slovanski svet, 10/1897, 7, 106. - Slovenka, 1/1897, 6, 9. - Slovenka, 1/1897, 19, 10. (O uprizoritvah Ksenije na tujih odrih) - Slovenski list, 2/1897, 2, 123.			

⁴ Bibliografija navaja časopise, ki so objavljali poročila o delih oziroma kritike o kateri od omenjenih predstav. Prim. Repertoar slovenskih gledališč 1867-1967. Ljubljana 1967; isti, 1977-1982. Ljubljana 1983; Slovenske igre in scenariji 6: Glasbenogledališka dela slovenskih skladateljev. Ljubljana 1992; Bibliografija rasprava i članaka. Muzika. Struka VI. A-R. Zagreb 1984; isti, S-Ž, Indeksi. Zagreb 1986; Slovenska bibliografija 31/II. 1977. Ljubljana 1985; C. Mihelič: Viktor Parma, življenje in osebnost. Diplomsko naloga 1967. (Hrani Oddelek za muzikologijo FF v Ljubljani.)

⁵ V tem stolpcu so označene tudi predstave v drugih južnoslovenskih mestih, ki so (kadar ne gre za Zagreb), sproti imenovane.

⁶ Številke v oklepajih pomenijo število ponovitev posameznih predstav, v kolikor so podatki znani.

Leto	Ljubljana	Maribor	Trst	Zagreb
				Ksenija ? ⁷ feb. - Obzor, 38/1897, 47. - Slovenski narod, 30/1897, 51. - Agramer Tagblatt, 12/1897, 47, 5. - Agramer Zeitung, 72/1897, 47, 6. - Hrvatska domovina, 12/1897, 47; 49. - Hrvatsko pravo, 1897, 396, 4. - Nada, 3/1896-97, 13, 207-208. - Narodne novine, 63/1897, 47. - Vienac, 29/1897, 10, 159-160.
1898				Stara pesem 1. izv. 24. mar. - Agramer Tagblatt, 13/1898, 69, 5. - Agramer Zeitung, 73/1898, 69, 1-2. - Hrvatska domovina, 13/1898, 69. - Hrvatsko pravo, 1898, 714, 3; 717, 3. - Narodne novine, 64/1898, 69. - Vienac, 3/1898, 14, 223.
	Stara pesem 13. okt. (6) - Slovenski list, 3/1898, 54, 307-308.			
1900	Ksenija ? - Ljubljanski zvon, 20/1900, 2, 130-132.			
1902				Ksenija ? - Narodne novine, 86 1902, 40.
1903	Amazonke 1. izv. 24. mar. (6) rež.: E. Aschenbrenner dir.: H. Benišek - Slovenski narod, 35/1902, 293, 1-2. - Ljubljanski zvon, 23/1903, 5, 317-319. - Slovan, I/1902-03, 12, 394. - Slovenski narod, 36/1903, 65, 2-3; 68, 3.			
1904				Ksenija izvedba na Reki? 11. in 12. dec. - Glazbeni i kazališni vjestnik, I/1904, 11/12, 79-80. - Novi list, 13.2.1904.

7 Z vprašajem so označene tiste predstave, ki jih bodisi Repertoar slovenskih gledališč ne navaja ali pa datumi predstav oziroma posamezni časopisni članki v zvezi z njimi (zlasti v Zagrebu in drugih jugoslovanskih mestih) še niso preverjeni.

Leto	Ljubljana	Maribor	Trst	Zagreb
				Amaconke 5. mar. ? - Agramer Tagblatt, 19/1904, 55, 2-3. - isti, 297, 6. - Agramer Zeitung, 79/1904, 54, 5. - Narodne novine, 70/1904, 55, 1-2.
1905				Ksenija ? - Hrvatsko pravo, 11/1905, 2790, 3.
1906				Amazonke ? - Agramer Zeitung, 81/1906, 247, 6.
1907	Ksenija 21. mar. (0) rež.: A. Ránek dir.: H. Benišek			Nečak (Lukavi služnik) 1. izv. 18. sep. - Agramer Zeitung, 82/1907, 240, 4. - isti, 256, 5-6. - Hrvatsvo, 4/1907, 215. - Savremenik, 2/1907, 10, 636.
	Nečak 3. dec. (4) rež.: A. Vaverka dir.: H. Benišek - Ljubljanski zvon, 28/1908, I, 61-62.			
1908				Ksenija izvedba v Osijeku ? - Narodna obrana, 7/1908, 2. - Osiječki tednik, 3/18, I, 6.
				Ksenija ? izvedba v Beogradu - Politika, 6/1908, 1562, 3. - Beogradske novine, 14/1908, 142, 4.
				Nečak (Lukavi služnik) ? - Agramer Zeitung, 83/1908, 20, 4.

Leto	Ljubljana	Maribor	Trst	Zagreb
1909				Venerin hram (Apolonov hram) 1. izv. 27. mar. - Agramer Zeitung, 84/1909, 71, 5. - Hrvatsko pravo, 15/1909, 4006, 3. - Jutro, 2/1909, 13. Ksenija ? - Hrvatska pozornica, 1909/10, 23, 2. Amazonke ? izvedba v Osijeku - Die Drau, 42/1909, 237, 5. - Narodna obrana, 8/1909, 238. - Slavonische Presse, 25/1909, 238, 4.
1910				Ksenija ? - Hrvatska sloboda, 3/1910, 36. - Narodne novine, 76/1910, 36. - Obzor, 51/1910, 45, 2.
1911	Ksenija 18. nov. (3) rež. & dir.: V. Talich - Slovenski narod, 44/1911, 267, 3.			
1912	Amazonke 13. feb. (4) rež.: J. Povhe dir.: N. Štritof		Amazonke 28. jan. (2) rež.: L. Dragutinović dir.: M. Polič - Edinost, 37/1 12, 28, 2. - isti, 30, 2.	
1913			Ksenija 9. feb. (1) rež.: L. Dragutinović dir.: M. Polič - Edinost, 38/1913, 40, 2-3.	
1914	Stara pesem ? - zagrebška opera - Slovenec, 42/1914, 62, 1-2. - Laibacher Zeitung, 13.3. 1914. - Slovenski ilustrovani tednik, 19.4.1914.			Stara pesem 9. mar. - lepak v posesti družine Stara pesem Opatija 4. apr. - lepak v posesti družine

Leto	Ljubljana	Maribor	Trst	Zagreb
1918				Amazonke ? - Agramer Tagblatt (več.izd.), 33/1918, 112, 3.
1920	Ksenija 18. mar. (8) rež.: J. Povhe dir.: I. Brezovšek - Slovenski narod, 35/1920, 141, 2; 150, 2.	Amazonke 30. nov. (12) rež.: J. Povhe dir.: H. Vogrič - Zrnje, I/1920-21, 7, 55-56.		
1921		Ksenija 15. mar. (5) rež.: J. Povhe dir.: H. Vogrič Stara pesem 15. mar. (5) rež.: J. Povhe dir.: V. Parma - Tabor, 2/1921, 61, 1; 62, 3. - Zrnje, I/1920-21, 18, 142-143.		
	Zlatorog 1. izv. 17. mar. (15) rež.: F. Bučar dir.: I. Brezovšek kor.: V. Pohan sc.: V. Skrušny - Slovenski narod, 53/1920, 31, 1-2. - Agramer Tagblatt, 36/1921, 137, 2. - Gledališki list, 1920-21, 26, 16-18. - Ljubljanski zvon, 41/1921, 3, 191, 16-18.			
1922		Amazonke 25. maj (5) rež.: P. Rasberger dir.: V. Parma Nečak 28. nov. (6) rež.: P. Rasberger dir.: V. Parma - Mariborski gledališki list, 1922-23, 11. - Tabor, 3/1922, 270, 3; 271, 3.		

Leto	Ljubljana	Maribor	Trst	Zagreb
1923		Urh, grof celjski 3. mar. (5) rež. & dir.: A. Mitrović - Jutro, 4/1923, 56, 6. - Tabor, 4/1923, 52, 3. Zlatorog 9. okt. (8) rež.: P. Rasberger dir.: A. Mitrović kor.: A. Mitrovičeva - Jutro, 4, 1923, 242, 6. - Mariborski gledališki list, 1923-24, 2. - Tabor, 4/1923, 232, 3.		
1924		Apolonov hram 20. nov. (5) rež.: R. Železnik dir.: V. Parma		
1925		Ksenija 26. feb. (5) rež.: P. Rasberger dir.: A. Mitrović		
1926		Stara pesem 12. jun. (3) rež.: A. Križ dir.: L. Hercog - Tabor, 7/1926, 134, 3.		
1928		Urh, grof celjski 28. mar. (6) rež. & dir.: A. Mitrović - Marburger Zeitung, 68/1928, 78, 8. - Mariborski večernik "Jutra", 2/1928, 70, 2.		
1930		Amazonke 20. apr. (7) rež.: P. Rasberger dir.: L. Hercog gostovanje v Celju ? - Nova doba, 12/1930, 36, 3.		
1934		Urh, grof celjski 1. dec. (4) rež.: V. Skrbinšek dir.: L. Hercog sc.: B. Stupica - Jutro, 15/1934, 279, 3. - Mariborski večernik "Jutra", 8/1934, 278, 5. - Morgenblatt, 49/1934, 292, 6.		

Leto	Ljubljana	Maribor	Trst	Zagreb
	Ksenija 23. dec. (?) rež.: V. Janko dir.: A. Neffat - Slovenija, 3/1934, 51, 2. - Zvuk, 3/1935, 2, 68-69.			
1937	Amazonke 11. sept. (9) libr. & rež.: V. Balatkova dir.: A. Neffat kor.: P. Golovin - Gledališki list, Opera, 1937-38, I, 1-4. - Jutro, 18/1937, 214, 7. - Slovenec, 65/1937, 210, 7. - Slovenski narod, 70/1937, 208, 2.			
1938		Nečak 22. mar. (8) rež.: J. Povhe dir.: J. Jiránek kor.: E. Verdonik & J. Povhe - Hrvatski dnevnik, 3/1938, 673, 15. - Mariborski večernik "Jutra" 12/1938, 66, 4. - Morgenblatt, 53/1938, 79, 5.		
1941		Amazonke 22. feb. (5) rež.: E. Verdonik dir.: L. Herzog (zadnja glasb. premiera pred okupacijo) - Večernik, 15/1941, 46, 3.		
1945	Stara pesem 19. feb. (7) rež. & kor.: P. Golovin dir.: A. Neffat sc.: E. Franz kost.: J. Vilfanova			
1977		Zlatorog 30. sep. (11) rež.: F. Potočnik dir.: K. Ukmar kor.: I. Otrin sc. & kost.: V. Hegedušić - Naši razgledi, 26/1977, 20, 528. - Delo, 19/1977, 232, 7. - Gledališki list Opera, 32/1977/78, 1, 12-13. - Prosvetni delavec 1977 (21.X.), 17, 9. - Večer 33/1977 (5.X.), 231, 6.		

d) Seznam posnetkov.

FONOTEKA / GLASBENI ARHIV RADIA SLOVENIJA, Ljubljana

signatura	datum	min.	naslov skladbe	izvajalci
OPERE				
(MO 184)	24.12.1934		KSENIJA	Ksenija: I. Ribič, sop. Aleksij: I. Franci, ten. Vitez: V. Janko, bar. Zbor in orkester Ljubljanske opere, dir. A. Neffat
0-1748	15.1.1975	44.19 9.13 8.27 11.37 3.22	KSENIJA I. II. III. IV.	Ksenija: Z. Ognjanovič, sop. Aleksij: J. Reja, ten. Vitez: E. Sršen, bar. Tatjana: B. Glavak, mezzos. Simfonični orkester RTV Ljubljana, dir. S. Hubad
0-1749	15.1.1975	13.40	V., VI.	Moški komorni zbor RTV Ljubljana, dir. M. Munih
(MO 223)	1977	27.25	ZLATOROG I. dejanje	Janez: E. Ogner, ten. Špela: M. Švaganova, alt
(MO 224)		22.02	1. slika I. dejanje	Jaka: M. Gregorin, bas Katra: A. Thuma, alt Jerica: V. Mihelič, sop.
(MO 225)		38.24	2. slika II. dejanje	Tondo: Š. Kunštek, bar. Marco: E. Baronik, bar. Zbor in orkester Mariborske opere, dir. K. Ukmar
(MO 226)		10.18	III. dejanje	
(MO 431) in 0-5703	6.5.1984	24.00	URH, GROF CELJSKI I. dejanje	Ivan: J. Reja, ten. Marjetica: A. Pesar-Jerič, sop. Jerica: D. Kovačič, sop.
(MO 342) in 0-5702	6.5.1984	29.14	II. dejanje	Pengar: F. Javornik, bas Grof: E. Baronik, bar. Glasnik: Š. Kunstek, bas
(MO 343) in 0-0570	6.5.1984	24.24	III. dejanje	Valentin: R. Šantl, ten. Zbor in orkester Mariborske opere, dir. B. Švara
VOKALNO-INSTRUMENTALNA DELA				
S-5547	21.4.1993	3.42	Mladi vojaki. Koračnica	Simfoniki RTV Ljubljana, dir. M. Munih,

8 Signature v okroglem oklepaju označujejo trakove, ki sodijo v arhiv t.i. slovenske kulturne dediščine. Posnetek opere Ksenija iz l. 1934 na voščenih ploščah je presnet na magnetofonski trak; kopijo tega posnetka hrani Slovenski gledališki in filmski muzej v Ljubljani (po pogovoru z L. Engelmanom).

S-5548	22.4.1993	3.47	Besedilo J. Stritar (z žvižganjem) Mladi vojaki (brez žvižganja)	Mladinski zbor RTV Ljubljana, zborov. M. Fabijan (isti)
/014041/ ⁹	14.11.1953	2.52	Rokovnjači	Ljubljanski komorni zbor in Orkester Radia Ljubljana, solista: Z. Gašpersič in G. Dermota
S-5545	21.4.1993	7.40	Rokovnjači. Uvertura za orkester	Simfoniki RTV Ljubljana, dir. M. Munih

DELA ZA PIHALNE GODBE

Z-30326	10.11.1974	6.57	Rokovnjači. Uvertura. (arr. S. Dlesk)	Delavska pihalna godba Trbovlje, dir. M. Gunzek
Z-67862	10.5.1978	2.44	Mi smo vojaki korenjaki	Pihalni orkester Francija Puharja, dir. F. Puhar

KOMORNA GLASBA

K-1198	17.10.1974	26.46	Godalni kvartet	Slovenski godalni kvartet:
		7.17	Allegro moderato	S. Zimšek, I. vl.
		8.20	Adagio	K. Žužek, II. vl.
		5.04	Tempo di valse lento	F. Avsenek, vla. S. Demšar, vlc.
		5.05	Finale (Adagio- Allegro vivace)	
K-4670	11.5.1984	25.00	Godalni kvartet	Godalni kvartet RTV Ljubljana:
		7.08	I.	B. Mišelčič, I. vl.
		7.20	II.	K. Žužek, II. vl.
		4.31	III.	F. Avsenek, vla.
		5.56	IV.	S. Demšar, vlc.
/023824/	5.4.1963	3.27	Reverie	R. Klopčič, violina,,M. Lipovšek, klavir
K-2264	9.9.1985	3.43	Andantino	S. Zimšek, violina, M. Korošec, klavir

SAMOSPEVI

/03654/	19.7.1954	3.40	Poslednja noč	R. Franci, tenor, M. Vodopivec, klavir
---------	-----------	------	---------------	---

⁹ Signature v oglatem oklepaju označujejo starejše, radijsko-tehnično manj kvalitetne posnetke

/K-413/	12.3.1965	3.00	Sezidal sem si vinski hram	J. Betetto, bas s spremljavo klavirja
/054771/	12.6.1963	3.24	Sezidal sem si vinski hram	J. Černe, bariton, A. Stanko, harmonika
K-4635	13.4.1984	5.51	Dva samospeva:	K. Jerič, tenor,
		2.06	Projekt (S. Gregorčič)	A. Jarc, klavir
		3.45	Poslednja noč (A. Aškerc)	
K-4833	25.11.1987	5.40	Dva samospeva:	J. Reja, tenor, L. Engelman, klavir (prir. L. Engelman)
		3.42	Poslednja noč	
		1.58	Projekt	

ZBORI

/M-933/	5.7.1968	2.37	Mladi vojaki	Mladinski zbor iz Clevelanda
ZB-2699	21.11.1992	2.04	V čolničku	Mešani pevski zbor Viktor Parma, Krško, zborovodja: J. Avsenak.

Med dostopnejše posnetke sodita na gramofonske plošče oziroma kasete posneti operi Ksenija in Zlatorog, ki sta glede na izvajalsko zasedbo in čas snemanja najverjetneje identični s posnetki iz radijskega arhiva: Ksenija (signatura 0-1748 in 0-1749) iz leta 1975 in Zlatorog (signatura MO 223-226) iz leta 1977.

SUMMARY

The Slovene composer Viktor Parma (1858-1924) awakens interest through his comparatively large opus (5 operas, 4 operettas, a series of instrumental and of vocal-instrumental compositions), through the relatively great number of productions of his works and their popularity from the time of their origin up to the World War II, as well as through the relatively moderate attention currently paid to his contribution to the Slovene music on the present-day Slovene cultural scene.

With the exception of the diploma work of Cvetana Mihelič, Viktor Parma, His Life and Personality (1967) (in Slovene) - the typescript is kept in the Department of Musicology at the Faculty of Arts, this author has not as yet received a more detailed treatment and corresponding presentation in the printed word. The material collected and presented here could serve as the basis for a monograph as it contains: (a) biography, including the bibliography of articles, (b) a list of V. Parma's works, (c) a chronological survey of the productions of operas and operettas, including the bibliography of articles, and (d) a list of recordings of V. Parma's compositions. An analytic comparative study of the composer's opus remains one of the musicological tasks for the future.